

REMISSVAR

Datum
2018-01-23

Diariernr
2017-10385

Ert datum
2017-10-20

Er referens
UD2017/14817/HI

Avdelningen för utveckling av samhällsskydd
Enheten för säker hantering av farliga ämnen
Marianne Rönnbäck Runhage
010-240 5084
marianne.ronnbackrunhage@msb.se

Regeringskansliet
Utrikesdepartementet
ud.imremiss@gov.se

Yttrande över betänkandet SOU 2017:69 Marknadskontrollmyndigheter – befogenheter och sanktionsmöjligheter

Sammanfattning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ställer sig positiv till utredningens förslag om att införa en ny lag om marknadskontroll. Den nya lagen kommer att ge MSB stärkta befogenheter och bättre sanktionsmöjligheter.

MSB anser dock att den nya lagen bör ha ett vidare tillämpningsområde än det som anges i 3 § om det angivna syftet med lagen ska kunna uppnås, nämligen att samla marknadskontrollmyndigheternas befogenheter och sanktionsmöjligheter på ett ställe.

MSB har synpunkter på innehållet i, och den närmare utformningen av, de bestämmelser i lagförslaget som reglerar lagens tillämpningsområde (3 §), hänvisning till andra rättsakter (4 §), lagens förhållande till annan lagstiftning (5 §), rätt att meddela föreläggande och förbud (13 §) samt möjligheter till överklagande (28 §).

MSB anser vidare att den föreslagna lagen om marknadskontroll bör kompletteras med en bestämmelse om tystnadsplikt.

MSB vill avslutningsvis framhålla att det även är angeläget att marknadskontrollansvaret för aerosolbehållare utan brandfarligt innehåll snarast fördelas.

Övergripande synpunkter

MSB ställer sig positiv till utredningens förslag om att införa en ny lag om marknadskontroll. Den nya lagen kommer att ge MSB stärkta befogenheter och bättre sanktionsmöjligheter, i synnerhet vid den marknadskontroll som myndigheten idag utför med stöd av lagen (2006:263) om transport av farligt gods. Bestämmelser om anonyma inköp respektive sanktionsavgifter i den föreslagna lagen är nyheter för MSB som myndigheten särskilt välkomnar.

Lagens tillämpningsområde (3 §)

I förordning (EG) nr 765/2008 omfattar begreppet marknadskontroll den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av myndigheterna för att se till att produkter överensstämmer med harmoniserade regler och inte hotar hälsan, säkerheten eller andra aspekter av skyddet av allmänintresset. Begreppet omfattar därmed åtgärder som en marknadskontrollmyndighet vidtar i samband med sådan yttre gränskontroll som regleras i artikel 29 i förordning (EG) nr 765/2008. Begreppet omfattar också åtgärder som vidtas för att en importör eller tillverkare inte ska kunna tillhandahålla en felaktig eller farlig produkt för första gången, d.v.s. släppa ut produkten på marknaden.

I 2 § p. 8 i den föreslagna lagen definieras begreppet marknadskontroll betydligt snävare och begränsas till åtgärder som vidtas för att produkter som *tillhandahålls* på marknaden uppfyller gällande krav. Även av 3 § i den föreslagna lagen framgår att lagen ska tillämpas vid kontroll av produkter som *tillhandahålls* på marknaden.¹

Skillnaderna i tillämpningsområde mellan den nya föreslagna lagen och förordning (EG) nr 765/2008 får till följd att den nya lagens befogenheter och sanktionsmöjligheter inte är tillgängliga för en marknadskontrollmyndighet då denna agerar i samband med yttre gränskontroll enligt art. 29 i den harmoniserade förordningen, eftersom sådan kontroll sker innan produkten tillhandahålls på marknaden. Om en marknadskontrollmyndighet då ska kunna meddela föreläggande eller förbud avseende en viss produkt, måste sådana befogenheter finnas kvar i sektorslagstiftningen även efter att den föreslagna nya lagen om marknadskontroll trätt ikraft. Detta motverkar ett av lagförslagets syften, nämligen att åstadkomma en tydlig och sammanhängande reglering av marknadskontrollmyndigheternas befogenheter och sanktionsmöjligheter.

Den föreslagna lagens angivna tillämpningsområde i 3 § ger en ytterligare begränsning. Utredningen definierar i lagförslagets 2 § p.1 tillhandahållande på marknaden som **leverans** (eller ibruktagande) av *en produkt*. Varje individuell produkt släpps ut på marknaden genom den första leveransen från tillverkaren eller importören, det räcker inte att produkten finns hos, eller exponeras för försäljning av, importör eller tillverkare. En marknadskontrollmyndighet saknar därmed befogenhet att med stöd av den föreslagna lagen – vid kontrollbesök hos importör eller tillverkare - förbjuda aktörens första leverans av en produkt, det vill säga förhindra att de enskilda produkterna *släpps ut* på marknaden. Av denna anledning bör den nya lagen också omfatta befogenheter för marknadskontrollmyndigheterna även innan en produkt tillhandahålls på marknaden.

¹ Här bör även uppmärksammas att befogenheten att meddela förelägganden och förbud enligt 13 § p. 1 i den föreslagna lagen också är begränsad till produkter som *tillhandahålls*. Om lagen, på det sätt som MSB föreslår, ska få ett vidare tillämpningsområde måste således även 13 § p. 1 justeras.

Lagens hänvisning till andra rättsakter (4 §)

I lagförslagets 4 § anges att bestämmelser om marknads kontroll även finns i artiklarna 15.3 och 16 - 29 i förordning (EG) 765/2008. Definitionen av marknads kontroll i 2 § p. 8 i den föreslagna lagen innebär emellertid att bestämmelser om marknads kontroll endast finns i EU-förordningens artiklar 15.3 och 16 - 26. Den gränskontroll som regleras i förordningens artiklar 27-29 utförs innan produkter har släppts ut på marknaden och kan således inte omfattas av begreppet marknads kontroll som det definieras i lagförslaget.

Lagens förhållande till annan lagstiftning (5 §)

I 5 § i den nya lagen anges att om en EU-förordning eller annan författning innehåller någon bestämmelse som avviker från lagen gäller den bestämmelsen. Skrivningen "någon bestämmelse som avviker" preciserar inte sort eller grad av avvikelse. Av utredningens resonemang under avsnitt 6.3.3 i betänkandet framgår enligt MSB inte heller tillräckligt tydligt om bestämmelsen är avsedd att ge uttryck för principen om *lex specialis*, d.v.s. att det endast är mer specifika bestämmelser i annan författning som äger företräde, eller om det är något annat som avses. Även om utredningen förordar en samordnad översyn och förändring av sektorslagarna på marknads kontrollområdet, i syfte att klargöra vilka regler för marknads kontroll som gäller inom ett visst område, kan det inte uteslutas att så inte kommer att kunna ske före den 1 januari 2019 då den föreslagna lagen föreslås träda ikraft. Det är därför angeläget med ytterligare klargörande i denna del beträffande vilken typ av avvikelse i sektorslag som ska äga företräde framför bestämmelserna i den nya lagen. MSB anser att det endast är i de avseenden som sektorslagstiftningen innehåller mer specifika bestämmelser som den ska äga företräde framför den föreslagna lagens bestämmelser.

Föreläggande och förbud (13 §)

Enligt 13 § p. 2 i den föreslagna lagen ska en marknads kontrollmyndighet få meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bestämmelserna i lagen ska efterlevas. Enligt utredningen ges myndigheterna härigenom en rätt att förelägga en ekonomisk aktör att t ex inkomma med efterfrågad information, tillhandahålla produktexemplar och bereda tillträde till lokaler. MSB anser emellertid att bestämmelsen inte tillräckligt tydligt anger att denna befogenhet också ges i förhållande till art. 19 i förordning (EG) nr 765/2008. Bestämmelsen bör enligt MSB därför justeras språkligt i detta avseende.

Överklagande (28 §)

I 28 § i samma lagförslag anges att en marknads kontrollmyndighets beslut enligt 18 § får överklagas till allmän förvaltnings domstol. Här anser MSB att en hänvisning rätteligen ska göras till 22 §, eftersom det är där som det framgår att marknads kontrollmyndigheten beslutar om sanktionsavgift. Vidare anges inte uttryckligen i bestämmelsen att beslut som fattas enligt förordning (EG) 765/2008 också kan överklagas. Även om detta redan anses följa av allmänna förvaltningsrättsliga principer, anser MSB att det för tydlighets skull också bör

komma till uttryck direkt i lagtexten. Bestämmelsen bör därför kompletteras i denna del.

Bestämmelse om tystnadsplikt bör införas

Den föreslagna lagen bör enligt MSB kompletteras med en bestämmelse om tystnadsplikt för den som befattar sig med eller har befattat sig med ett ärende om marknads kontroll för uppgifter om någons affärs- eller driftförhållanden. Det förekommer att marknads kontrollmyndigheter anlitar privata organ inom ramen för marknads kontrollärenden, t ex för att utföra provning av en viss produkt. Bestämmelser om tystnadsplikt finns idag för MSB:s del i vissa av de sektorslagar som aktualiseras vid myndighetens marknads kontroll.

Utformningen av tystnadspliktsbestämmelserna skiljer sig emellertid något åt och är inte enbart specifikt inriktade på myndighetens marknads kontroll.² MSB anser att en generell tystnadspliktsbestämmelse vid marknads kontroll bör införas i den nya föreslagna lagen, istället för att detta även fortsättningsvis ska regleras i varje separat sektorslag.

Marknads kontrollansvar för aerosolbehållare utan brandfarligt innehåll bör fördelas

Utredningen har i avsnitt 6.6 i betänkandet gjort bedömningen att de produktområden där det idag saknas ansvarig marknads kontrollmyndighet snarast bör ses över. MSB instämmer och vill återigen uppmärksamma att även marknads kontrollansvaret för aerosolbehållare utan brandfarligt innehåll i dagsläget inte är fördelat.³ Detta marknads kontrollansvar bör också snarast fördelas ut i enlighet med vad utredningen själva föreslår för övriga produktområden.

I detta ärende har vikarierande generaldirektör Nils Svartz beslutat. Handläggare Marianne Rönnbäck Runhage har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillförordnade avdelningschefen Camilla Asp, chefsjuristen Anna Asp, biträdande enhetschefen Magnus Nygren och myndighetsjuristen Lisa Svensson deltagit.

Nils Svartz

Marianne Rönnbäck Runhage

² Se t ex 33 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor respektive 19 § lagen (2006:263) om transport av farligt gods. Det är dock tveksamt i vilken utsträckning den sistnämnda bestämmelsen omfattar den ovan nämnda situationen. Jfr även 35 § produktsäkerhetslagen (2004:451).

³ MSB har tidigare påtalat detta i samband med de enkätsvar som myndigheten lämnat till marknads kontrollutredningen, vilket även framgår på s. 141 i betänkandet.

Kopia till:

Registrator, Utrikesdepartementet, ud.registrator@regeringskansliet.se

Registrator, Justitiedepartementet,
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se